

MICRODIT - MICRODAT

In het statige huis aan de Keizersgracht zijn deze week de zaken geveild, die Han van Meegeren, de notoire vervalser, achter heeft moeten laten, toen de dood hem overviel, nog vóór hij zijn rekening met de aardse rechter had kunnen vereffenen. En aldus ook een der merkwaardigste processen beëindigde, die ooit begonnen zijn, want hier stond een verdachte, die in tegenstelling met alle voorgaande en toekomstige lotgenoten, per se *schuldig* wilde zijn. Men had namelijk betwist, dat hij de schilder was van de „Emmausgangers” en om te bewijzen, dat hij schuldig was aan die vervalsing, schilderde hij... nóg eens een valse Vermeer. Het was alsof men de verdachte van een bijzonder gecompliceerde moord de opdracht gaf om nóg eris zo'n moord te begaan, teneinde zijn schuld aan de eerste misdaad vast te kunnen stellen...

Onze rechtspraak is nog een beetje conservatief. Het is nog niet zo lang geleden, dat een rechtbank zich gechoqueerd gevoeld zou hebben, wanneer er een fotograaf in de rechtszaal binnen getreden was met zijn flitslichtje en zijn apparaat. Tijdens de zaak Van Meegeren zwermden deze ondernemende lieden echter over het podium en gingen op de stoelen staan, die bestemd waren voor toehoorders van de rechterlijke macht. De microfoon heeft echter haar entrée nog niet gemaakt en dat is jammer. Het buitenland is in dat opzicht niet zo conservatief. De twee grootste processen in Duitsland — Leipzig en Neurenberg — werden op platen en band opgenomen en beter dan de knapste griffier hebben zij alle „evidence”, elk détail, vastgelegd. Aldus vormen zij een onschatbaar en boven alle twijfel verheven materiaal, dat van het grootste belang is voor de historie.

De microfoon is in Amerika doorgedrongen tot parlement en rechtszaal, tot alle onderzoekingscommissies. Bij ons wordt ijverig gestenografeerd — hoeveel eenvoudiger zou het niet zijn om alle verslagen van parlementaire enquêtecommissies op te nemen en uit te zenden desnoods — gedeeltelijk natuurlijk — om ook de luisteraar, die geen tientallen guldens kan neerleggen om zich deze interessante lectuur aan te schaffen, een behoorlijk overzicht van het gebeurde te geven en hem belang te doen stellen in al deze zaken... die hij uiteindelijk *betalen* moet met zijn belastingpenningen.

Het proces Van Meegeren, waar uren lang beschuldiger, deskundigen, verdedigers en aangeklaagde het woord hebben gevoerd, is in lucht opgegaan. Deze zo bij uitstek dramatische stof is verdwenen, vervlogen. Er zijn romans en wetenschappelijke verhandelingen over geschreven, maar de stemmen der dramatis personae zullen nooit meer gehoord worden. Omdat onze rechtspraak deftig is. Welk een verlies voor de geschiedenis van het recht en van de kunsthistorie, ook van dat deel der kunstgeschiedenis, dat „vervalsing” heet.

De microfoon is slechts aanwezig geweest in de eind-phase van een fantastisch proces: de boedelverkoop van Han van Meegeren, de tragische figuur, die vervalste om te bewijzen, dat hij een groot schilder was en met die procedure miljoenen verdiende, die hij wel gedwongen was te verdienen, maar waar het hele geval niet om begonnen was. Hij wilde een plaats veroveren onder de grootste meesters, doch moest zijn eigen vervalsing bekennen... om er te hangen als, ja, niet als Vermeer van Delft, doch als Han van Meegeren van Amsterdam. Dat hij in die bewijsvoering zou hangen, heeft hij voorzien. Die de miljoenen betaalden voor de door hen zo bewonderde Vermeers, vroegen de miljoenen terug van Han van Meegeren.

De radioreportage heeft de stemmen vastgelegd van degenen, die geboden hebben op de souvenirs aan dit zonderlinge leven. En dan keert de rust weer in dat statige grachtenhuis aan de Keizersgracht in Amsterdam, waar een technisch zo knap schilder als Van Meegeren de bric à brac verzamelde, waarmede kunstenaars als Rembrandt, Hals en Vermeer zich niet gaarne hadden omringd. En waar hij heen en weer geslingerd werd tussen het verlangen zijn aardse goederen te genieten... of te bekennen en alles te verliezen.

Hij hééft dan ook alles verloren, in tegenstelling tot de meesters, die hij zo handig imiteerde... en die alles hebben gewonnen. De onsterfelijkheid!

JOHAN LUGER